

Naturskyddsföreningen kommenterar svaren på frågorna – en lite längre version.

1. **Inför en kommunal koldioxidbudget.**

En koldioxidbudget är ett viktigt verktyg i en kommuns klimatarbete för att tydliggöra var de stora utsläppen finns och för att kommunen ska kunna göra rätt prioriteringar inom klimatarbetet. Mer än 50 kommuner har en sådan koldioxidbudget. Klimatrådet som finns inom Region Jönköping arbetar med koldioxidbudget för regionen och som innefattar kommunerna och från Vetlanda har Centerpartiet en plats i rådet. Fler partier borde ställa sig bakom användandet av koldioxidbudget så att det kan fungera som ett bra verktyg för klimatarbete i Vetlanda kommun.

2. **Handlingsplan för klimatanpassning.**

Klimatförändringar kommer att påverka vår kommun på olika sätt. Det är viktigt att kommunen förebygger risker och skador som kommer att orsakas av torka, värmeböljor, bränder, störtregn och översvämningar, m.m. Kommunen har redan börjat att förebygga översvämningar i Vetlanda bäcken och en del andra åtgärder. Riskanalyser och åtgärder för att förebygga klimatförändring kommer att vara ett kontinuerligt arbete framöver, det kan till exempel handla om svala rum på äldreboende, beredskap inför skogsbränder, lekplatser i skuggan vid förskolor, information till privata husägare om nödvändigheten av riskreducering, etc.

3. **Krav på effektiv energianvändning.**

Kommunen har många lokaler som behöver värmas och kylas vid olika årstider. Det är viktigt att kommunen har en handlingsplan och avsätter pengar för att minska energianvändningen i kommunens lokaler. Det kan handla om hur uppvärmningen görs, isolering, ventilation, vattenanvändning, etc. Åtgärder inom detta område kommer att spara pengar på lång sikt.

4. **Solceller på kommunens byggnader.** Det finns stora takytor på kommunens alla byggnader som skulle kunna användas för att producera solenergi. Det är väldigt bra att alla partier vill satsa på att sätta solceller på kommunens byggnader.

5. **Minska utsläppen från kommunala transporter.**

Transporter, t.ex. skolskjutsar och varutransporter som genomförs av kommunen själv eller upphandlas av andra bidrar till stora utsläpp. Kommunen bör ha mål och en plan för att komma ner till noll 2030 om vi ska klara Parisavtalet. Flera partier påpekar att detta kommer att vara en utmaning när det gäller en del arbetsfordon. Det är dock viktigt kommuner skärper kraven gradvis på producenter och leverantörer i upphandlingar som görs. Partierna kan också lyfta denna fråga på riksnivå.

6. **Skogsbruk.**

Kommunens äger främst skog runt några av Vetlandas tätorter, den behöver främst användas för naturupplevelser för kommuns invånare. Då är hyggesfritt skogsbruk bättre eftersom en skog som bedrivs med hyggesfritt skogsbruk tillfredställer många aspekter så som friluftsliv, rekreation och livsrum för ekologiska processer som leder till större biologisk mångfald. Forskning visar också att hyggesfritt skogsbruk under de flesta förutsättningar är mer lönsamt än traditionellt skogsbruk då det kräver mindre insatskostnader.

Naturskyddsföreningen anser inte att det ska finnas krav på avkastning från kommunens skogsbruk på 1,5 miljoner vilket det enligt uppgift nu finns. Detta krav kan motverka att

skogenbruket tar hänsyn till skogens betydelse för växter och djur, för vattenbalansen, lokalklimatet och rekreation, som det står i kommunens servicedeklaration om sitt eget skogsbruk. Generellt kan sägas att många tror att bilden av svenskt skogsbruk är ljus. Men faktum är att skogar fulla av liv tystnar alltmer och ersätts av planteringar. Skogsbruket har förändrat skogslandskapet i grunden. Sedan 1950-talet har över 60 procent av Sveriges skogar har kalhuggits, vilket drabbat de många arter som inte överlever hyggesfasen utan är beroende av att miljön de lever i är ständigt trädbevuxen. Skogarna som anläggs efter avverkning blir också något helt annat.

7. **Restaurera våtmark.** Det finns många orsaker varför det är viktigt att återställa våtmarker. Den första är att många av de marker som torrlagts är torvmarker som då ger stora utsläpp av växthusgaser. I Sverige läcker torven lika mycket koldioxid till atmosfären som alla personbilstrafik. När markerna åter blir våtmarker slutar läckaget. Den andra orsaken är att våtmarker är viktiga för många arter, t.ex. fåglar, fiskar, kräldjur och insekter. Många av arterna som är hotade har sin livsmiljö i våtmarker. De två sista orsakerna beror på att torrlagda våtmarker och andra likande åtgärder gör att vatten flyter fortare genom landskapet och inte stannar upp. Det ger upphov till att vattnet enklare tar med sig sediment, näringsämnen samt gifter ut till havet, som då drabbas av övergödning. Samtidigt kommer en mindre del av vatten filtreras ner och bilda grundvatten, vilket ger ökade problem med torka när extremväder blir vanligare. Eftersom det finns så många fördelar med att återställa våtmarker så anser vi även att kommunen skall kunna ta av egna medel för restaurering och inte bara statliga bidrag. Våra restaurerade våtmarker kommer att spela en stor roll i det förändrade klimat framöver.
8. **Miljösmart mat i kommunen.** Alla partier har i sina kommentarer skrivit att de vill satsa på närproducerad mat och jobba med matsvinnet. Men ekologisk mat är också viktigt för hälsan och biologisk mångfald. Även om rester av kemiska bekämpningsmedel generellt hittas i låga halter i vår mat, så kan de fortfarande innebära en risk speciellt eftersom man idag utsätts för många problematiska kemikalier samtidigt. Risken är att kemikalierna samverkar och ger en starkare effekt, en så kallad kombinationseffekt. På ekologiska gårdar, där kemiska bekämpningsmedel inte är tillåtna, finns upp till 50 procent fler bin och pollinatörer än på andra gårdar. Svensk ekologisk mat kan också sägas vara mer närproducerad än "vanlig" närproducerad mat då ekojordbruket är mindre beroende av importerade insatsvaror som konstgödsel. Jordbruksverket har kommit fram till att det ekologiska regelverket innebär; minskad spridning av kemikalier, ökat livsutrymme för vilda växter och djur samt ett bättre liv för lantbrukets djur.
9. **Offentlig upphandling.** Offentlig konsumtion, alltså vad kommuner, regioner och staten använder för varor och tjänster bidrar stort till klimatpåverkan. Många kommuner ställer specifika klimatkrav i sina upphandlingar. Det är bra att flera partier ställer sig positiva till att se över kommunens upphandlingspolicy i enlighet med de råd och kriterier som Upphandlingsmyndigheten ger om hållbarhet och klimatanpassning.
10. **Satsa på lärande för hållbar utveckling.** Skolan har en central roll i omställningen till ett hållbart samhälle enligt läroplanerna. Barn och ungdomar är de som kommer att beröras mest av klimatförändringarna. De har rätt att få kunskap om detta. Kommunen som är huvudman för skolan bör ge tydliga signaler till att denna del av läroplanen uppfylls. Detta kan göras genom att lärare får stöd om hur undervisning om hållbarhet kan göras intressant, genom en samordnare inom kommunen, genom kompetensutbyte, gemensamma resurser och andra åtgärder.